

خشونت در دانش آموزان

راهنمای پیشگیری از خشونت و مقابله با آن در مدرسه

برایان ووسکویل^۱

مترجم: محمدعلی صنیعی

مقدمه

هدف مقاله حاضر ارائه راهبردها و رویکردهای متفاوت برای ایجاد محیطهای آموزشی امن تر است. هیچ دو مدرسه‌ای دقیقاً مشابه نیستند. بنابراین نمی‌توان برای تمام مدرسه‌ها یک برنامه واحد در نظر گرفت. برنامه‌های پیشگیری از خشونت زمانی بهترین کارایی را دارند که شامل راهبردهای متعددی شوند و به طیف وسیعی از اعمال احتمالی خشونت در مدرسه‌ها بپردازند. مدیران مدرسه، والدین، دانش آموزان، اعضای جامعه، کارکنان واکنش اضطراری و مجری قانون باید در اجرای سیاست‌ها مشارکت و از آنها حمایت کنند. بدون وجود چنین وظیفه مشترکی، شانس اجرای موفقیت‌آمیز سیاست‌های مدرسه ایمن کمتر می‌شود.

نمونه‌هایی از رویکردهای مدیریت و حل تعارض

رویکرد برنامه درسی فرایندی، زمان خاصی را به آموزش مهارت‌های حل مسئله در یک دوره یا برنامه درسی جداگانه اختصاص می‌دهد.

رویکرد برنامه میانجیگری، افراد را برای حل تعارض آموزش می‌دهد تا با میانجی‌گری یک واسطه تلاش کنند اختلاف را حل کنند. میانجیگری هم‌سن‌وسالان برای بسیاری از مشکلات، اما نه همه آنها، راه حل خوبی است. برای مثال، میانجیگری هم‌سن‌وسالان نباید برای پاسخ‌گویی به بزهکاری‌های جدی و مداوم استفاده شود. میانجیگری هم‌سن‌وسالان نیز باید در صورت نیاز در دسترس باشد، نه فقط زمانی که مشاوران و کارکنان راحت هستند. رویکرد کلاس صلح‌دوست حل تعارض را به حوزه‌های اصلی می‌آورد و از فن‌ها برای کمک به مدیریت کلاس استفاده می‌کند.

رویکرد مدرسه‌های صلح‌دوست بر رویکردهای قبلی مبتنی است که از حل تعارض به‌عنوان ابزار کمک به مدیریت کل مدرسه استفاده می‌شود.

پیشگیری

نقش مدیران مدرسه، معلمان و کارکنان

مؤثر بودن برنامه‌های پیشگیری از خشونت به تلاش‌های مشترک اعضای جامعه اعم از دانش آموزان، خانواده‌ها، معلمان، مدیران، کارکنان، متخصصان بهداشت اجتماعی و روانی، مجریان قانون، کارکنان واکنش اضطراری، متخصصان امنیتی، اعضای هیئت‌مدیره مدرسه، والدین، جامعه تجاری و سایر افراد نیاز دارد. مدیران مدرسه‌ها باید تمام افراد را برای ایجاد راهبردهای مناسب در محیط مدرسه و جامعه گرد هم آورند.

در حالی که هیئت‌مدیره و مدیران مدرسه‌ها فضای امنی را در مدرسه‌ها ایجاد می‌کنند، معلمان، به‌ویژه، باید در تمام مراحل اجرا و گسترش برنامه‌ها شرکت داده شوند و به‌طور مستقیم از آنها حمایت شود. معلمان خط اول امنیت مدرسه را تشکیل می‌دهند، زیرا نزدیک‌ترین تماس را با دانش آموزان دارند. آنها غالباً نسبت به مشکلات بالقوه و راه‌حل‌های واقع‌بینانه قابل اجرا در مدرسه خود بینش خوبی دارند.

میانجیگری هم‌سن‌وسالان برای بسیاری از مشکلات، اما نه همه آنها، راه حل خوبی است

شناسایی علائم بالقوه هشداردهنده خشونت

مدرسه‌ها گاهی دانش‌آموزانی را که به دیگران آزار و اذیت می‌رسانند یا مشکلات سلامت روان نشان می‌دهند، به‌عنوان عاملان بالقوه خشونت‌زا جدا کنند. نکته کلیدی این است که به‌جای تمرکز بر ویژگی‌های شخصی، باید بر رفتارهایی تمرکز کنیم که فرد انجام می‌دهد. کسانی که این علائم را نشان می‌دهند، باید به‌سازمان‌ها یا افراد مربوطه مانند مشاوران، والدین، مجریان قانون و خدمات اجتماعی، پزشکی و سلامت روان ارجاع داده شوند. هنگام تصمیم‌گیری در مورد اینکه فرد را به کجا ارجاع دهید، باید مقرراتی مثل رضایت والدین، محرمانه‌بودن و الزام گزارش را در نظر بگیرید.

خشونت ممکن است یکی از پیامدهای احتمالی ناراحتی باشد. شناسایی نشانه‌ها باعث می‌شود به کودکان انگ زده نشود و این‌طور فرض شود که خشونت آن‌ها فقط به این دلیل است که در معرض خطر چنین رفتاری هستند. البته علائم هشداردهنده دیگری نیز ممکن است وجود داشته باشند. این فهرست نباید همه‌جانبه در نظر گرفته شود. برخی

موارد ممکن است بسیار بیشتر از سایر موارد نشان‌دهنده یک مشکل بالقوه باشد. علائم عبارت‌اند از:

- ❑ در گذشته رفتاری خشونت‌آمیز داشته است؛
- ❑ عصبانیت و طغیان غیرقابل‌کنترلی دارد که برای فردی در آن سن و سال غیرطبیعی است؛
- ❑ از سنین پایین رفتارهای ضداجتماعی نشان می‌دهد؛
- ❑ با دیگرانی که مکرراً درگیر رفتارهای مشکل‌زا بوده‌اند، دوست می‌شود یا دوستی‌اش را با آن‌ها حفظ می‌کند؛
- ❑ غالباً برای دیگران لقب می‌گذارد، به آن‌ها فحش می‌دهد یا رفتارهای توهین‌آمیز نشان می‌دهد؛
- ❑ اسلحه به مدرسه آورده است یا تهدید به آوردن آن کرده است؛
- ❑ به‌طور مداوم در هنگام عصبانیت تهدیدهای خشونت‌آمیز می‌کند؛
- ❑ مشکل سوءمصرف مواد در خارج مدرسه را دارد؛
- ❑ غالباً از مدرسه غیبت می‌کند یا چندین بار از مدرسه تعلیق شده است؛
- ❑ با وجود اینکه مدتی در یک منطقه زندگی می‌کند،

خشونت فردی ارجاع دهد. ارجاع ساده فرد به متخصص بهداشت روان معمولاً کافی نیست. تعداد کمی از متخصصان بهداشت روان در زمینه ارزیابی خطر خشونت آموزش دیده‌اند.

برنامه‌های بعد از مدرسه

خشونت نوجوانان غالباً در چارچوب گروه‌های نوجوانان بدون نظارت رخ می‌دهد. این گزارش همچنین خاطرنشان کرد که جوانانی که بعد از هر روز مدرسه در یک محیط تحت نظارت قرار می‌گیرند، نسبت به افرادی که بعد از مدرسه ساعت کمتری سپری می‌کنند و بزرگسالان بر آن‌ها نظارت می‌کنند، کمتر بزهکار هستند. از جمله دلایل احتمالی پایین بودن میزان بزهکاری آن‌ها می‌توان به این موارد اشاره کرد:

- ❑ گرفتار شدن و تنبیه شدن به دلیل انجام رفتارهای بد، در شرایطی که فرد تحت نظارت دقیق بزرگسالان است دشوارتر است.
- ❑ افراد در معرض الگوهای مثبت بزرگسالان و دانش‌آموزان قرار می‌گیرند.
- ❑ پس از شرکت در برنامه‌های خود، زمان و انرژی کمتری برای به‌دردسرافتادن دارند.
- ❑ در طول ساعت شرکت در برنامه‌هایشان، به احتمال زیاد با کودکانی که کمتر رفتارهای منفی را ترویج می‌کنند یا می‌پذیرند، دوستی می‌کنند.
- ❑ مشارکت در برنامه بر عزت‌نفس یا درک مثبت آینده

دوستان نزدیک کمی دارد یا اصلاً دوستی ندارد؛

- ❑ کاهش ناگهانی عملکرد تحصیلی دارد یا علاقه‌اش به فعالیت‌های مدرسه کم شده است؛
- ❑ به حیوانات آزار می‌رساند؛
- ❑ با توجه به سن و بلوغ دانش‌آموز، نظارت بسیار کمی از سمت والدین دارد؛
- ❑ قربانی آزار و اذیت شده یا مورد بی‌توجهی والدین یا سرپرستان قرار گرفته است؛
- ❑ بارها شاهد آزار خانگی یا سایر شکل‌های خشونت بوده است؛
- ❑ در خانه یا اجتماع ضربه روحی یا فقدان را تجربه کرده است.

شناسایی دیگر علائم بالقوه هشداردهنده خشونت

- ❑ به احساسات یا حقوق دیگران توجه نمی‌کند؛
- ❑ دیگران را می‌ترساند؛
- ❑ قربانی ارباب دیگران شده است؛
- ❑ به نکات بی‌اهمیت، طرد یا بدرفتاری دیگران می‌پردازد.
- ❑ دیگران را مقصر مشکلات می‌داند و انتقام‌جو به نظر می‌رسد؛
- ❑ به نظر می‌رسد مشغول دیدن نمایش تلویزیونی، فیلم، بازی ویدئویی، مطالب یا شنیدن موسیقی‌هایی است که خشونت را بیان می‌کنند؛
- ❑ خشم بیش‌ازحد را در نوشته‌های خود منعکس می‌کند؛
- ❑ عضو حزب (باند) یا گروهی ضداجتماعی است؛
- ❑ به نظر افسرده یا گوشه‌گیر است یا تغییرات خلقی یا رفتاری شدیدی از خود نشان داده است که از نظر شدت، مدت یا تکرار آن بیشتر از مواردی است که معمولاً دانش‌آموزان در آن سن تجربه می‌کنند؛
- ❑ نگرش‌های خشونت‌آمیز، تعصب‌آمیز یا

عدم تحمل دارد؛

- ❑ تهدید یا اقدام به خودکشی یا خودزنی کرده است؛
- ❑ نشانه‌هایی کتبی یا شفاهی از علاقه به بی‌عدالتی، خیال انتقام‌جویی، وسواس انتقام‌جویی، میل به بدنام‌بودن، مشغولیت به تیراندازان یا تیراندازی‌های قبلی مدرسه، افکار خودکشی یا قتل، احساس بی‌اهمیت‌بودن، غیرانسانی‌بودن و بی‌احساس‌بودن نسبت به خشونت دارد.
- ❑ هنگامی که فردی هر یک از علائم هشداردهنده را نشان می‌دهد، حوزه باید دانش‌آموز را به متخصص ارزیابی خطر

جوانانی که هر روز بعد از مدرسه در یک محیط تحت نظارت قرار می‌گیرند، نسبت به افرادی که بعد از مدرسه ساعت کمتری سپری می‌کنند و بزرگسالان بر آن‌ها نظارت می‌کنند، کمتر بزهکار هستند

معلمان خط اول
امنیت مدرسه را
تشکیل می‌دهند،
زیرا نزدیک‌ترین
تماس را با
دانش‌آموزان
دارند. آن‌ها
غالباً نسبت به
مشکلات بالقوه
و راه‌حل‌های
واقع‌بینانه
قابل اجرا در
مدرسه خود
بینش خوبی دارند

مداخله روان‌شناختی رخداد بحرانی

پس از هر عمل خشونت‌آمیز شدید در مدرسه، کارمندان، مشاوران، دانش‌آموزان، پلیس و سایر امدادگران فوریت‌ها (اورژانس)، شاهدان و خانواده‌های هر یک، غالباً از عارضه‌هایی مرتبط با تنش مانند بی‌خوابی، افسردگی، عصبانیت، سردرد و آسیب‌های روحی رنج می‌برند. این شرایط سبب غیبت کردن بیشتر و همچنین عملکرد پایین مدرسه و شغل می‌شود. به‌منظور جلوگیری از هر واکنش ضربه‌زننده (ترومایی)

قابل توجه، مداخلات روان‌شناختی توصیه می‌شوند. برخی از مداخلات موفق عبارت‌اند از:

❑ ارائه کمک‌های اولیه روانی

❑ گسلش

❑ توضیحات روان‌شناختی

کمک‌های اولیه روان‌شناختی بهتر است در اسرع وقت ارائه شوند. این کمک بر نیازهای اساسی تمرکز دارد.

گسلش و مداخله کوتاه‌مدت، برای افرادی است که کارشان را تمام کرده‌اند، اما ممکن است نیاز داشته باشند دوباره فعال شوند. گسلش شامل کمک در واکنش‌هایی است که ممکن است فرد پس از ترک صحنه تجربه کند. همچنین شامل ارائه مهارت‌های مقابله‌ای خاص می‌شود.

متداول‌ترین مداخله، ارائه توضیحات روان‌شناختی است. هدف از چنین گزاری آن

است که به دانش‌آموزان، کارمندان مدرسه و سایر افراد تحت تأثیر رویداد، فرصت بیان افکار و احساساتشان در مورد آنچه اتفاق افتاده و نحوه رسیدگی به آن داده شود. همچنین، به تیم گزارش فرصتی می‌دهد در مورد علائم اختلال فشار روانی پس از سانحه به کارکنان آموزش دهند و افراد نیازمند مشاوره بیشتر شناسایی شوند.

کودکان، بسته به سطح رشد خود، برای مواجهه با رویدادهای آسیب‌زا و یادآوری آن‌ها مهارت‌های مقابله‌ای متفاوتی دارند. مداخلات مشاوره‌ای برای کودکان کوچک‌تر غالباً مستلزم مشارکت و استفاده از مطالب غیرکلامی یا راه‌های بسیار دستوری برای برانگیختن و انعکاس احساسات است. غالباً حقایق و فانتزی در هم آمیخته می‌شوند و کودکان خردسال به‌سختی می‌توانند بحران را بپذیرند. با این حال، در مورد نوجوانان، می‌توان از قالب بحث به‌عنوان راه فعال کردن و تقویت مهارت‌های حل مسئله و مقابله با بحران استفاده کرد.

پی‌نوشت

۱. برایان و وسکویل و همکاران. وزارت دادگستری ایالات متحده آمریکا برنامه‌های دفتر دادگستری دفترچه راهنمای پیشگیری و واکنش به خشونت در مدرسه. ویرایش دوم. سال ۲۰۰۹.

می‌افزاید؛ این چیزی است که معمولاً از رفتارهای منفی به دست نمی‌آید.

با وجود این مزیت‌های بالقوه، برنامه‌های بعد از مدرسه همیشه به کاهش موضعی میزان خشونت نوجوانان منجر نمی‌شوند. زیرا:

❑ همه در آن‌ها شرکت نمی‌کنند. کودکانی که بیشتر به نظارت نیاز دارند، کمترین احتمال شرکت آن‌ها وجود دارد. اگر چنین باشد، برنامه‌های بعد از مدرسه بر شکاف بین‌فردی می‌افزایند.

❑ برخی از دوستان و آشنایان متخلف شرکت‌کنندگان که در برنامه شرکت نمی‌کنند، ممکن است شرکت‌کنندگان در برنامه را تحت فشار قرار دهند درگیر رفتارهای منفی شوند تا نشان دهند با آن‌ها پیوند اجتماعی دارند.

برای افزایش اثربخشی این برنامه‌ها در پیشگیری از خشونت جوانان، این موارد را در نظر بگیرید:

ارائه هرچه بیشتر اتفاقات مثبت بعد از مدرسه، به‌طوری که طیف وسیعی از دانش‌آموزان را جذب کنند. حذف مانع سر راه مشارکت دانش‌آموزان، با انجام اقداماتی مانند ارائه رایگان برنامه‌ها، ارائه راتبه تحصیلی، برنامه‌ریزی فعالیت‌ها در زمان‌ها و مکان‌های مناسب برای والدین یا سرپرستان و دانش‌آموزان، و فراهم کردن وسایل حمل‌ونقل.

کمک به افزایش ثبات و طول عمر هر فعالیت مثبت بعد از مدرسه. والدین شاغل یا سرپرستان باید بتوانند به زمان‌ها و مکان‌های حمل‌ونقل ثابت وابسته باشند. موفقیت برنامه‌ها نیز غالباً به کسب اعتبار بین دانش‌آموزان، با فعالیت‌های بعد از مدرسه و ثبت‌نام سال به سال در آن فعالیت‌ها بستگی دارد. تداوم داشتن برنامه‌ها همچنین برای شرکت‌کنندگان فرصتی فراهم می‌کند تا مهارت خود را در آن فعالیت‌ها در یک دوره زمانی طولانی‌تر بهبود بخشند.

❑ اطمینان از اجرای هر فعالیت بعد از مدرسه، حامی پیشرفت تحصیلی است. تشویق شرکت‌کنندگان به مطالعه، ترک نکردن تحصیل و انجام هرچه بهتر فعالیت‌های کلاسی در این زمینه مؤثر است. فعالیت‌های بعد از مدرسه ممکن است یکی از معدود تجربه‌های مثبت مربوط به مدرسه باشد که برخی از دانش‌آموزان هر روز دارند و برعکس، ممکن است دلیل اصلی ترک تحصیل باشد. این برنامه‌ها نباید برای رقابت با پیشرفت تحصیلی طراحی شوند، بلکه باید کامل‌کننده آن باشند.

❑ اطمینان از هر فعالیت بعد از مدرسه به رشد اجتماعی و اخلاقی شرکت‌کنندگان کمک می‌کند. این موضوع را می‌توان با تأکید بر مفاهیمی مانند روحیه ورزشی خوب، بازیکن تیمی‌بودن، کمک به دیگران، مشترک‌شدن و همکاری انجام داد.